

กายวิภาคศาสตร์และความหลากหลายของพืชสมุนไพรในอุทยานแห่งชาติขุนสถาน

Anatomy and Diversity of Medicinal Plants in Khun Sathan National Park

สุคนธ์ทิพย์ บุญวงศ์¹ และ มณฑล นอแสงศรี²

Sukhonthip Bunwong¹ and Monthon Norsangsri²

¹มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ อ. ร้องกวาง จ. แพร่ 54140

²องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 100 หมู่ 9 ต. แม่แรม อ. แม่ริม จ. เชียงใหม่ 50180

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติขุนสถาน จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนเมษายน 2556 ถึงเดือนมีนาคม 2557 พบพืชจำนวน 223 ชนิด แบ่งเป็น กลุ่มเฟิร์น จำนวน 3 ชนิด กลุ่มพืชใบเลี้ยงคู่ จำนวน 187 ชนิด และกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยวจำนวน 33 ชนิด ทั้งหมดนี้ได้บรรยายลักษณะตามหลักอนุกรมวิธาน บันทึกสรรพคุณด้านสมุนไพร และถ่ายภาพประกอบ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาลักษณะทางกายวิภาคศาสตร์ของใบพืชจำนวน 46 ชนิดโดยการลอกผิว และตัดตามขวางใบ บรรยายลักษณะและบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายภาพจากกล้องจุลทรรศน์ พบว่า กายวิภาคศาสตร์ของใบพืชมีความหลากหลายทั้งระบบเนื้อเยื่อผิว เนื้อเยื่อพื้น และเนื้อเยื่อลำเลียง โดยเนื้อเยื่อผิวมีความแตกต่างกันทั้งรูปร่างของผิวใบ ประเทของปากใบ และประเทของไทรโคม ความแตกต่างของเนื้อเยื่อพื้นทำให้แบ่งใบพืชที่ศึกษาออกเป็น 3 แบบ คือ ใบที่มีชั้นพาลิเสดด้านเดียว (Dorsiventral leaf) ใบที่มีชั้นพาลิเสด 2 ด้าน (heterogenous isolateral leaf) และ ใบที่ทุกเซลล์ในชั้นมีไซฟิลล์เหมือนกัน (homogenous isolateral leaf) ในระบบเนื้อเยื่อลำเลียง มัดท่อลำเลียงที่เส้นกลางใบมีทั้งแบบเคียงข้าง (collateral bundle) และแบบวงที่มีไซเล็มอยู่ด้านใน โฟลเอ็มอยู่ด้านนอก (hadrocentric bundle) บางชนิดมีไฟเบอร์ล้อมรอบ ส่วนที่เส้นใบย่อยเป็นมัดท่อลำเลียงแบบปิดที่ล้อมรอบด้วยไฟเบอร์หรือพารงไคมาขนาดใหญ่ ที่เรียกว่า บันเดิลชีท

คำสำคัญ: พรรณไม้ ความหลากหลาย อุทยานแห่งชาติขุนสถาน กายวิภาคศาสตร์ พืชสมุนไพร

Abstract

The study on plant diversity in Khun Sathan national park, Nan province between April 2013 and March 2014, and 223 species were found and classified into Pteridophytes, dicotyledons and monocotyledons are 3, 187 and 33 species respectively. In this number were described taxonomic characters, medicinal properties and pictures were taken. Leaf anatomical studies of 46 species were investigated by peeling method and cross section by microtome. Leaf microcharacters were described and micrographs were taken. The diversities of leaf anatomy are found in epidermis, ground and vascular system. Epidermal system is different in epidermal cell character, stomata type and trichom type. Ground system classifies leaf into 3 type, dorsiventral leaf, heterogeneous isolateral leaf and homogenous isolateral leaf. Vascular system shows both collateral bundle and hadrocentric bundle, some bundle is surrounded by fiber. Lateral veins are close bundle were surrounded by fiber and parenchyma.

Key words: plant, diversity, Khun Sathan nationalpark, anatomy, medicinal plant